תנינא המוציא יין כדי מזיגת כום ותני עלה

כדי מזיגת כום יפה וקתני סיפא ושאר כל

המשקין ברביעית ורבא למעמיה ⁶דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא

לאו חמרא הוא אמר אביי שתי תשובות

בדבר חדא דתנן יו והמזוג שני חלקי מים

ואחר יין מן היין השירוני ועור מים בכר

ומצמרפין א"ל רבא הא דקאמרת שני חלקי

מִים ואחר יין מן היין השירוני יין השירוני

לחוד דרפי א"ג התם משום חזותא אבל

למעמא בעי מפי ודקאמרת מים מכד

ומצמרפין לענין שבת מידי דחשיב בעינן

והא נמי הא חשיב תנאי ייבש בכזית דברי

רבי נתן אמר רב יוסף רבי נתן ורבי יוסי

ברבי יהודה אמרו דבר אחד רבי נתן הא

דאמרן ורבי יוםי ברבי יהודה דתניא רבי

יהודה אומר ∘ששה דברים מקולי בית שמאי

ומחומרי ב"ה דם נבלה ב"ש בממהרין וב"ה

משמאין א"ר יוסי ברבי יהודה אף כששמאו

ב"ה לא ממאו אלא בדם שיש בו רביעית

הואיל ויבול לקרוש ולעמוד על כזית אמר

אביי דילמא לא היא עד כאן לא קאמר

רבי נתן הכא דבעי רביעית אלא ביין

דקליש אבל בדם דסמיך כזית לא בעי

רביעית אי נמי עד כאן לא קאמר רבי

יוסי בר' יהודה התם דכזית סגי ליה ברביעי'

אלא בדם דסמיך אבל יין דקליש כזית הוי

יותר מרביעית וכי מפיק פחות מכזית

ליחייב: חלב כדי גמיעה: איבעיא להו כדי

גמיאה או כדי גמיעה א"ר נחמן בר יצחק

ל) כל טו. שיופין כטי, ב) נדה יטי, ג) [תוספתה פ"ט], ד) [הך דר"י בר" יהודה ליתה במשנה דעדיות

ילכך שפיר גרסינן דתניאן,

ה) מנחות קד. עדיות פ״ה

מ"א, ו) [וע"ע תוס' עירובין כט: ד"ה כל ותוס' ב"ת ס. ד"ה רבא ותוס' ב"ב לו: ד"ה

כל ותוספות סנהדרין יד: ד"ה

אל יחסר],

רבינו חנגאל

ב א מיי׳ פי״ח מהלכות שבת הלכה ב: שבת הלכה ב: ב מיי' פ"א מהלכות

תורה אור השלם וַיָּרָץ הָעֶבֶּד לִקְּרָאתָה וַיֹּאמֶר הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט מים מכדך: בראשית כד יז

מוסף תוספות א. שלא יהיו פחות

מעשרים מסוהדריז כלשכח הגזיח. מטנהדרין בלשכת הגדרי ליטנ״ל, ב. כנגד סנהדרי קטנה. מוס׳ הלח״ש. ג. וסנהדרי גדולה היתה של שבעים ואחד. וקרי של שבעים ואחד, וקרי לעשרים ושלש מזג. מוס' הל0"ע. T. ופירש רש"י ז"ל דיליף לה מדכתיב המזג שיעור מזיגה דהיינו שיעור חי שהוא תילתא חמרא. ריטנ"א. ה. דמזג דרבא חלוק משאר מזג. מומ' הכל"ש. ו. כההיא דסנהדרין. מומ' הכל"ש. . ליה. מוס׳ הרח״ש. ח. [ד]הא רבא נמי לא קאמר אלא במזג דידיה אבל מודה בסתם מזג דהוי על חד תרין, מוס' הלח"ש. 10. לאוקמי. מוס' הרא"ש, י'. אכתי. ת הרא"ש, יא. דנפקא הלמ"ם, "א. דנפקא לן (סנהדרין ב.) מקרא דבעי כ"ג. מוס' נ"ב לו: יב. ה"פ. מוס' הלמ"ט, 'ג. [ד]השתא משמע לפירוש רש"י דכוס של ברכה הוי פחות וקשה. מוס׳ מרביעית, הרא״ם, דו כשיעור. מוס׳ הרא״ם, 10. השתא מיהא בצר ליה שעוריה [וא״כ]. ... הרח"ש. 10. ולא כייליה בהדי שאר משקין. מוס' הרח"ש. יו. ולהכי תנא ליה רצומי עוס הכלים, ידולהכי ונגא ליה באנפי נפשיה לאשמועינן שאין שיעורו משום חשיבות לשתיה כמו שאר משקין אלא כמו שאר משקין אלא משום שמצניעין אותו לכוס של ברכה. תוס' הלח"ש. יח. דאז לא הוי מצי למימר כדרבא. תוס' הלח"ש. יט. לפרושי טעמא ימול ע, ט. לפרושי טבמא דמילתא. מוס' הרל״ט. כ. פי' רש״י שהוא שיעור נבילה לטמא אדם. מוס' הלל״ע. כא. לר' ישמעאל. נבילה לטמא אדם. תוק' הרח"ש. כא. לר' ישמעאל. תוק' הרח"ש. כב. ולעמוד על כזית, ולר׳ עקיבא נמי דדריש לרביעית דם הבאה תיפוק ליה דהוי כשני חצאי זיתים משני מתים. תוס׳ הרח״ש. כג. דודאי. עוס׳ הלח״ש, כד. דנברא עמו. תוס׳ הלח״ש. כה. דבלאו הכי לא קשה. תוס' הרא"ש. כו. דדם הוי כבשר. תוס׳ כז. ןדןמסתברא הא דטמא בו דן מסתברא הא דטמא קרא בדם נבילה לא טמא אלא כשיעור טומאת בשר שאם יקרוש יעמוד על כוית. מוס' הלח"ש. תוס' הרח"ש. בח. וב"ש סברי כיוז דלירץ בחו. עוס היכול. בח. ב״ש סברי כיון דליכא קרא דם נבילה טהור הוא לגמרי. ריענ״ח. בס. דבכוליתלמודא מוכח דדם לא הוי כבשר לענין מת ונבלה ושרץ. מוס' הרח"ש, ל. דטמא. מוס' הרח"ש, לא. אי לאו קרא.

רבינו חננאל (המשך)

תום׳ הרא״ש.

דבי נשיאה מני[']ר׳ יהודה דאורי להו כשמעתיה דב״ה מטמאיז. וא"ר יוסי בר' ויכולה לקרוש ולעמוד על כזית. אמר ליה אביי לרב

דאמר רכא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא כו'. והל דאמרי' בפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין ה.) גבי סנהדרין אל יחסר המוגא אם הולרך אחד מהם לנאת אם יש כ"גב יולא כו" גדהיינו שליש מסנהדרין משמע דמזיגה על חד תרין אומר ריב״ח ה

דרבא דוקא הי׳ מוזג כמשפט המזיגה על חד תלת כדחמר בהוהב (ב"מ ס.) אמר רבא מזיגה דידי מידע ידיעא ובכילד מעברין (עירובין נד.) דמי האי מזיגה למזיגה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא אבל שאר העולם האוהבים יין חזק אין מוזגין אלא על חד תרין י ואין נראה לר"י דא"כ מאי פריך אביי לוקי מתני׳ דנדה במזיגת שאר בני אדם הלא נראה לר"י שדקרא דאל יחסר המזג ביין השירוני משום דליכא לאוקמי לקרא בסתם מזיגה דהוי רביע דרביע סנהדרין למאי חזו אבל שליש 'חזו לדיני נפשות'א ומיהו לההוא לישנא דהתם משום חזותא דלא מחלק בין יין השירוני קשה ויש לפרש משום חזותה ב כדי שלה יפסיד המראה דרך למוזגו על חד תרין ולא יומרי: חדא דתנן והמזוג שני חלהי מים. וא״ת לאביי דסתם מזוג על חד תרין אדרבה תקשה אמאי אינטריך לפרש שני חלקי מים הוה ליה למימר כמזוג סתם וי"ל דס"ד דאגב אורחיה קמ"ל דהכי הוי כל מזוג: ועוד מים ככד ומצמרפין.

אע"כ טעמא לאו משום דלכי מזיג

ליה הוה רביעית וחזי לשתייה כשאר

משקין אלא הכי שיעורא אע"ג דלכי

מזיג ליה לא הוי רביעית כדפירש

בקונטרס אלא משום דיין חשוב הוא

וראוי להלניעו לכום של ברכה ואע"פ

שאינו ראוי לכום של ברכה בלא מים

מ״מ הוי כמו מים שמלניען לשוף

בהן את הקילור אע"פ שאינן ראויין

בלא קילור ואביי לא פליג אלא בהא

דלא מצריך רביעית מזוג אבל רובע

גראינין רביעית יין חי לריך לכוס של ברכה כדמשמע בערבי פסחים (דף קח:) דאמר רב יהודה אמר שמואל ד' כוסות הללו לריך שיהא בהן כדי מזיגת כוס יפה מיתיבי ד' כוסות הללו לריך שיהא בהם כדי רביעית אידי ואידי חד שיעורא הוא כדי מזיגת כוס יפה לכל אחד ואחד היינו כדי רביעית משמע דרביעית דברייתא היינו לכל ארבע כוסות דהוי לכל חד רובע רביעית שהוא מזיגת כוס יפה והא דקתני התם בסיפא דברייתא אחד חי ואחד מזוג ה"פ אחד ישתה אותו רובע רביעית כמו שהוא חי ואחד ימזגנו וישתה ומיהו קשה לר"י יג דבסמוך האמר אביי ע"כ לא האמר ר' נתן הכא דכזית בעי רביעי כו' משמע דסבירא ליה לאביי דכוס של ברכה בעי רביעית יין חי ולפי מה שפירש בקונטרס בסמוך דביין קרוש בעי רביעית משום דאינו ראוי למזיגת כוס מצינן למימר דלעולם סבר אביי דאפי׳ ביין מזוג לא בעי רביעית אבל קשה לר"י לפי׳ הקונטרס דאי כזית יבש לא חזי למזיגה למה חשוב ד מטעם שהיה בו רביעית מתחלה שו מאי שנא מגרוגרת שלמקה דריש המלניע (לקמן 16.) ונראה לר"י דרב יוסף ואביי סבירא להו דכוס של ברכה בעי רביעית יין חי כדמשמע בסמוך וברייתא דערבי פסחים דקתני שיהא בהן כדי רביעית היינו לכל אחד

ומה ששנה במחניתין יין באנפיה נפשיה™ אע״ג דהוי ברביעית כשאר משקין היינו משום דלא נטעה בדרבא לומר דחשיב בכדי שראוי למזוג ולעמוד על רביעית^{יד} והא דלא תנא בהדיא המוליא יין חי ברביעית^{יד} משום דניאא ליה למינקט כדי מזיגת הכוס ^{יש}דמשום ההוא טעמיה דראוי להלניעו לכוס של ברכה הוא דמיחייב בהולאת רביעית אבל אי מיפסל מכוס של ברכה על ידי פגימה או שנגע בו נכרי לא מיחייב ברביעית משום דראוי לשתיית ישראל או נכרי משום דלא מלנעי ליה כשיעור זוטר כולי האי הואיל ולא חזי אלא ע"י מזיגה ובעיא תקון ולא חשיב כשאר משקין שראויין בלא מים ולגיבול טיט נמי לא מלנעי ליה כמו קלף דלא חשיב כשיעור קשר מוכסין אע״פ שחשוב יותר מנייר משום דלא מלנעי ליה להכי: הואיל ויבוד לקרוש ולעמוד על בוית. במשמע דדם חשיב כבשר ותימה א"כ אמאי לריך קראבא בפ׳ בהמה המקשה (חולין עב.) ובריש סנהדרין (דף ד.) לרביעית דם מת דמטמת באהל תיפוק ליה דהוי כבשר משום שיכול לקרוש כב ואומר ר״י בגדגבי מת בעי קרא לרביעית דם משום דברים דם הנדה (נדה נה:) אמרינן דבטומאת מת בעינן אין גזעו מחליף דומיא דעלסב™ ואפילו בשר הוה מטהרינן אי לאו דאין גזעו מחליף דנעשה במקומו ללקת ודם גזעו מחליף הוא ועוד י"לבה דהאי חנא דהכא לא מטמא דם נבלות משום בין שיכול לקרוש אלא אית ליה שום דרשה דדם נבילות טמא והאי טעמא דיכול לקרוש אינטריך שלא אית ליה שום דרשה דדם נבילות טמא והאי ולא בפחות משאו יש בו שיעור בשרבח אבל בלאו קרא מודו כ"ע דלא הוי כבשרבש ולהכי איכא חנא בפרק המנחות והנסכים (מנחות קג: וע"ש קד. ד"ה הואילן דאמר שהעידו על דם נבלות שהוא טהור וכן משמע בכל מקום דדם לא הוי בכלל בשר נבלה דבפרק כל שעה (פסחים ד' כב.) מפיק דגיד וחלב מותר בהנאה משום דכשהותר' נבלה היא וחלבה וגידה הותרו וכי פריך התם והרי דם כו' לא משני כשהותרה נבלה היא ודמה הותרה ובמעילה (דף 1.) נמי בפרק קדשי מובח מפיק דם השרך מוזה לכם הטמח משום דלא הויא בכלל שרך ב"

יוסף אמאי תימא דר' נתן ור' יוסי בר' יהודה אמרו דבר אחד, דילמא עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא [דכזית] יין יבש בא מרביעית יקר אמאר הנותר דמות הידים בי הדוודה אמרים בי הידים אותר במה בי הידים את אמהר דמות המקוביות בי הדמות בי בי הידי אין אלא ביין דקליש שאם תקרש רביעית יחא בה כוית, אבל דם דסמיך שהוא עבה כשיקרוש רביעית יחא בה כזית רותר. ב גמי עד כאן לא קאמר ר׳ יוסי בר׳ יהודה שרביעית דם לכשתקרוש יחא בה וביא פחות מכזית יבש חייב דאפשר הוי כוס רביעי אין כזית יבש בא אלא מהרבה מרביעית. והילכך לר׳ יוסי בר׳ יהודה אם הוציא פחות מכזית יבש חייב דאפשר הוי כוס רביעי

סנינה. ממתניתין נמי שמעינן דוהו שיעורו מדתני בשאר משקין רביעית שמעינן מיניה דאין הולאה במשקה הראוי לשתייה בפחות מרביעית הלכך על כרחיך כי שיערו ביין כדי מזיגת כוס של ברכה שיעור הראוי לשתיית רביעית נקט והיינו רובע רביעית דכי יהיב

> על חד תלת מיא כדרך המזיגות הראויות לשתייה יעמוד על רביעית. יש טועים בשמועה זו לומר רובע רביעית רובע הלוג ויעמוד על רביעית על לוג שהוא רביעית הקב וטעות הוא בידם ורבותינו לא אמרו כן וראיה יש לדבר במס׳ נזיר (דף לח.) י׳ רביעיות הן חמש סומקתא כלומר שנאמרו ביין ודם וה׳ חיוורתא שנאמרו בשאר משקין וחשיב להא משקין גבי חיורתא ועל כרחיך הנהו כולהו ברביעית הלוג נינהו דקא חשיב בהדייהו רביעית שמן לנזיר דהוא חלי שיעורה של שמן התודה במנחות וחלי לוג שמן לתודה ילפינן במנחות (דף פת.): שתי תשובות בדבר. דלח מלי למילף ממתניתין: חדא. דחמרא לא דרי מיא אלא על חד תרין במס׳ נדה (פ״ב דף יט.) חמשה מראה דמים טמאין הן וחד מינייהו כמזוג ומפרש במשנה וכמזוג שאמרתי לך בשני חלקי מים ואחד יין: מן היין השירוני. שגדל בשרון. שם מדינה הוא: ועוד מים בכד ומלטרפין. אי טעמא דמתני׳ יין משום דלכי מזיג ליה ויראה לשתייה יהא בו רביעית השתא מיהא כי מפיק ליה עדיין לא נמוג ואין כאן שיעור מים שעודן בכד היאך מלטרפין לחייבו אלא על כרחך טעמא לאו משום דליתחזי לשתייה לרביעית כשאר משקין הוא אלא הכי שיעוריה ואע"ג דכי מזיג ליה לא הוי רביעית: דרפי. רך: א"ג התם משום חזותה. נקט ליה ונהי נמי דדרי על חד תלת בטעמא מראית דם

יין ואי יהיב ביה טפי דם הדומה לו כדם ירוק הוא וטהור: הא חשיב. דחזי לנרופי ביה מיה: יבש. יין קרוש: בכזים. דמעיקרה הוה ביה רביעית ובקרוש רביעית שלימה בעינן דלאו בר מזיגה: ר' יהודה אומר ו' דברים מקולי כו'. לאו דאיכא הני ותו לא דאכתי טובא איכא אלא כשנכנסו לכרם ביבנה והעידו כל אחד ואחד על אותו שבידו במס׳ עדיות העיד ר' יהודה על אלו: ב"ש מטהרין. דאינו כבשר לטמא בנבלה בכזית ולא תורת משקין לטומאה קלה. לי נראה דהאי דב"ש מטהרין מטומאת נבלות לחודא קאמר שלא יטמא אדם אבל טומאה קלה יש בו: על כזים. שהוא שיעור נבלה לטמא אדם והיינו אמרו דבר אחד שכזית היבש כשנימוח הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נחן הכא. דכזית יבש בעי רביעית דלח ובליר מרביעית לח ליכא כזית יבש כדקאמר דכזית קרוש הויא ביה רביעית: אלא ביין דקליש. וכשהוא לח רב נפחו וכשמחייבש נלמק לשיעור קטן: אבל דם. כשהוא לח הוי סמיך עב וקרוב להיות קרוש וכשיבש אינו נצמק לשיעור קטן אלא מעט וכזית יבש לא בעי רביעית לח ודם נבילות מטמא בפחות מרביעית: גראינין

יהגמיאיני נא מעם מים מכדך איבעי' להו יפה וחייבין עליו שכשר להצניעו ומצניעין כמוהו. לא הוי אלא בשני חלקים מים ואחד תנא יין יכש בכזית דברי ר' נתן. פי' דהאי יין יבש כההיא דתניא (סוכה יבש כההיא דתניא (טוכה דף מטן ר' אלעזר בר' צדוק אומר לול קטן היה בין כבש למזבח למערבו של כבש, אחד לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש שהוא דומה לעיגולי . רבילה, ובאין ושורפין אותו בקדושה, שנאמר הסך נסך שכר לה׳. וקסבר ר׳ נתן . ייז יבש אם הוציא ממנו יין יבש אם יווביא ממנו כזית חייב. אמר רב יוסף ר' נתן ור' יוסי בר' יהודה אמרי דבר אחד. ר' נתן הא . דאמרן. ר' יוסי בר' יהודה מאי היא, דתניא ר' יהודה אומר ששה דברים מקולי ב״ש ומחומרי ב״ה, דם הנבילות ב״ש מטהרין וב״ה מטמאין, אמר ר' יוסי בר' יהודה אף כשטמאו ב״ה . לא טימאו אלא בדם שיש לא טימאו אלא בדם שיש בו רביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית. וקאמר רב יוסף דקסבר ר' נתן דכזית יין יבש, לא הוי אלא מרביעית, יה אלא מוביעית, יון לכשיקרוש יהא בו רביעית, יון לכשיקרוש יהא בו כדי בו כדי בו למעון, ובני א״י מתנו בו בו בירושלמי בפירקין בירוש ביר בהריא [ביוושמי בפיקקן היא] רבנן דקיסרין רי יוסי ברי אבין בשם רי יותנן אתיא דרי נתן כרי שמערן, והכין סבר רי יוסי ברי יהודה דרביעית דם לכשיקרוש יהא בו כזית וכפשוטן של דברים. ההא

מילחא מיפרשא רומרא

של בית רבי שמתה ושיערו

חכמים דמה ברביעית, וכן

תנינא המוציא יין כדי מזיגת הכוס, וקתני סיפא מזיגת הכוס, וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית. רבא לטעמיה דאמר כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא, לאו חמרא הוא, שמטיל לכוס רובע הולאת שבת דשאר יביעית יין ושלשה רבעי רביעית [מים], שאם ימזגנו רביעית [מים], שאם ימזגנו כראוי לו יהיה רביעית חייב דרמי כמאן דאפיק רביעית. ו**אקשינן** אמר אבי שתי תשובות בדבר. חדא שוני תשובות בובו, הוא דתנן במסכת נדה במזג ב' חלקי מים ואחד יין מן היין השרוני, דאלמא כוס מזוג שהוא רביעית צריך שרא בו שליש רביעית יין. ועוד בין כך ובין כך אי מחייבת ליהלמוציא (ורובע) יהא רביעית, משום שאם ימזגן לו המים, והרי הן בכד ואין בו מהן כלום. א"ל מים ואחד יין, ההוא הא מפרש מן היין, ההוא הא מפרש מן היין השורני דרפי לאו משום דהכין שיעור (מדאניה) לאו משום דהכין מודיהון, מודיהון, מזוג שהוא רביעית צריך . שיעור (מדאגיה) [מזיגה], שינור (מו אגירו) (מויאת), אלא התם בעינן מראית דמים טמאים משום חזותא הוא, ואי לא נפיש חמריה פאכה סומק אע"ג דדארי מאט טפי. ודקא מתמהת ואמרת מים בכד ומצטרפין, לאו מצטרפינן בהדי יין מים 6), אלא מאי דחשיב למימזגי ממים שבכד אפילו למחר ועומד, אם מזגו כוס ההוא כדי מזיגת כוס

יה של היה ביל היה, וכן הלכה דקא עברין בה מעהה. הע״ג דמוחניב ר׳ יצחק בר כיסנא העיד ר׳ יהושע ור׳ יהושע בן בחירה על דם (כתולים) [נבילות] שהוא טהור, וא ״ר יהושע בן בחירה מעשה והיו נוחרין עדרות לאריות בסרטיא של מלך, והיו עולי רגלים בוקעין עד רכובותיהן בדם ולא אמרו להן דבר, אישתיק. ומאן דטהריה לדם נבילות סבר הדם משקה ניהו ולאו נבילה הוא. ומאן דטמא סבר כיון דקריש הן כנבילה.

ה) הלשון מגומגם ונראה דל"ל אלא מאן דעומד למימוגי ממים שבכד אפילו למחר חשיב לענין שבת והלכך אם מוציא כוס שיש כדי מזיגת כום יפה חייבין עליו וכו׳.